

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри митної справи і
фінансових послуг

Протокол № 1 від 01.09.2023 р.

ПОГОДЖЕНО
Проректор з навчально-методичної роботи

ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**
Спеціальність **071 Облік і оподаткування**
Освітній рівень **третій (освітньо-науковий)**
Освітня програма **Облік і оподаткування**

Статус дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробник:
д.е.н., професор

підписано КЕП

Юрій ІВАНОВ

Завідувач кафедри
митної справи і фінансових
послуг

Вікторія ТИЩЕНКО

Гарант програми

Андрій ПИЛИПЕНКО

Харків
2023

ВСТУП

В сучасних умовах підприємства є однією з найбільш потужних рушійних сил економіки будь-якої країни. Серед факторів, які обумовлюють розвиток підприємств та підприємництва чільне місце займають умови оподаткування, адже вони визначають результати діяльності платників податків.

Податкова система України перебуває на етапі удосконалення, що передусім пов'язано із прийняттям Податкового кодексу України (та повсякчасним корегуванням його норм). Відтак в сучасних умовах господарювання одним з найбільш складних питань є оподаткування підприємницької діяльності та відображення в податковому обліку наслідків здійснення різних видів господарських операцій, які здійснюються платниками податків.

В умовах постійних змін, які відбуваються у податковому законодавстві, суб'єкти підприємництва мають ретельно слідкувати за цими змінами. Такі зміни не дозволяють суб'єктам підприємництва ефективно здійснювати процеси стратегічного та податкового планування.

Тому, дисципліна «Оподаткування суб'єктів підприємництва» має допомогти здобувачам у вивченні особливостей оподаткування підприємницької діяльності, формуванні стратегії поведінки з контролюючими органами в сфері оподаткування, складанні податкової документації та визначенні податкових зобов'язань для виконання податкового обов'язку.

Під час засвоєння даної дисципліни здобувачі навчатимуться застосовувати на практиці теоретичні знання з економіки підприємства, бухгалтерського обліку, фінансів підприємства, використовувати у практичній діяльності методи визначення податкових зобов'язань та різні способи складання та подання податкової звітності.

При розробці програми навчальної дисципліни враховано рекомендації щодо компетентнісно-орієнтованого підходу до навчального процесу.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота здобувачів з економічною літературою, нормативними актами та інтернет-джерелами.

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів системи теоретичних основ та практичних вмінь та навичок щодо оподаткування суб'єктів підприємництва, розрахунку податкових зобов'язань та складання податкової звітності за різними податками та зборами.

Основними завданнями дисципліни є:

характеристика загальних засад оподаткування підприємницької діяльності;

формулювання сутності та види податків;

знання структури, прав, функцій та обов'язків контролюючих органів в сфері оподаткування;

вміння визначати суму податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ та складати податкову декларацію;

вміння визначати суму податкових зобов'язань з акцизного податку,

податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб та інших податків та зборів та складати податкові декларації;

обґрунтування переходу суб'єкту підприємництва на спрощену систему оподаткування;

здійснення обліку та складання податкової документації з єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН01	СК01, СК02, СК03, СК04, СК05, СК10, СК11
РН02	СК10
РН04	ЗК01, ЗК02, ЗК04, СК01, СК04
РН05	СК11
РН06	СК01, СК03, СК04, СК07, СК08, СК11
РН09	ЗК01, СК01, СК04, СК05, СК07, СК08, СК11
РН10	СК02, СК03, СК04, СК05, СК07, СК08, СК10
РН13	СК02, СК03, СК04, СК05, СК07, СК08, СК10
РН14	СК11

де, РН01. Мати концептуальні та методологічні знання з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування і суміжних галузей, а також навички необхідні для проведення наукових і прикладних досліджень, здійснення інновацій на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку.

РН02. Здійснювати пошук, аналізувати, критично осмислювати та систематизувати інформацію, отриману з різних науково-практичних джерел та 8 основних національних, європейських, міжнародних нормативно-правових актів з питань регулювання обліку, аналізу, аудиту, та оподаткування.

РН04. Застосовувати загальні принципи та методи економічних і соціальних наук, а також сучасні методи досліджень для провадження досліджень у сфері обліку та оподаткування та у викладацькій діяльності.

РН05. Формулювати та перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень (опитувань, спостережень тощо) і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані з питань регулювання обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

РН06. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування і суміжних галузей використовуючи сучасні наукові інструменти та дотримуючись норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН09. Ідентифікувати наукові та практичні проблеми, здійснювати апробацію результатів наукових досліджень, висновків і практичних рекомендацій з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та сприяти їх впровадженню в науковій та практичній

сферах.

PH10. Глибоко розуміти загальні принципи та методи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері обліку і оподаткування та у викладацькій діяльності. PH13. Вільно спілкуватися з питань, що стосуються обліку та оподаткування, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому.

PH14. Демонструвати здатність організації управлінського обліку та формування контрольно-аналітичної інформації відповідно до потреб розширеного під впливом діджиталізації переліку її користувачів, визначених корпоративною архітектурою та зміненими потребами менеджменту підприємств.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері обліку та оподаткування на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

СК01. Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні та дотичних до них міждисциплінарних напрямках

СК02. Здатність виявляти, формулювати та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень

СК03. Здатність вирішувати комплексні завдання функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень з урахуванням соціальних, етичних, правових та економічних проблем

СК04. Здатність проводити емпіричні дослідження для встановлення тенденцій розвитку об'єктів дослідження у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування

СК05. Здатність здійснювати апробацію результатів наукових досліджень, висновків і практичних рекомендацій з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та сприяти їх впровадженню у науковій та практичній сферах

СК07. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти у сфері обліку, аналізу, аудиту, та оподаткування, проявляючи лідерські якості під час їх реалізації.

СК08. Здатність генерувати нові ідеї щодо розвитку теорії та практики обліку, аналізу, аудиту, та оподаткування, аналізувати, оцінювати та прогнозувати відповідні процеси

СК10. Здобуття глибинних знань з обліку і оподаткування, зокрема засвоєння основних концепції, розуміння теоретичних та практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань з обліку і оподаткування, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку

СК11. Здатність до розвитку процесів консолідації інформації між різними рівнями економічного устрою суспільства задля забезпечення підтримки прийняття управлінських рішень, у тому числі у сфері облікового моделювання та податкової оптимізації

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні засади оподаткування підприємницької діяльності та оподаткування непрямими податками

Тема 1. Теорії та концепції сучасного підприємництва.

Поняття «підприємництво» та види суб'єктів підприємницької

діяльності. Види суб'єктів підприємництва. Великі платники податків. Державна реєстрація підприємництва. Ліцензування видів господарської діяльності. Перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. Порядок отримання ліцензії для здійснення видів підприємницької діяльності. Вимоги до застосування реєстраторів розрахункових операцій суб'єктами підприємництва. Порядок обліку платників податків юридичних осіб. Електронний кабінет платника податку. Порядок обліку платників податку фізичних осіб-підприємців та самозайнятих осіб.

Тема 2. Наукові засади побудови системи оподаткування в Україні

Наукові засади оподаткування. Основні теорії оподаткування. Основні поняття системи оподаткування (податок, збір, платіж). Функції та елементи податків. Принципи податкового законодавства. Класифікація податків за різними ознаками.

Тема 3. Контролюючі органи в сфері оподаткування

Структура контролюючих органів в Україні: їх права та обов'язки. Організація контрольно-перевірочної діяльності контролюючих органів. Види податкових перевірок. Порядок допуску працівників контролюючих органів на підприємство для проведення перевірки. Порядок оформлення результатів перевірки та оскарження її результатів. Порядок вилучення документів у суб'єкта підприємництва. Права та обов'язки платників податків.

Тема 4. Податок на додану вартість

Платники ПДВ. Доцільність добровільної реєстрації платником ПДВ. Порядок реєстрації та анулювання реєстрації платників ПДВ. Методи обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту з ПДВ. Ведення податкової документації при обліку податку на додану вартість. Реєстрація податкових накладних в Єдиному реєстрі. Бюджетне відшкодування ПДВ: порядок отримання права на нього.

Тема 5. Акцизний податок

Порядок ліцензування та реєстрації платників акцизного податку. Вартість ліцензії на виробництво та / або реалізацію лікєро-горілочаних та тютюнових виробів. Облік та звітність з акцизного податку. Мінімальні оптово-роздрібні ціни на лікєро-горілочану продукцію. Максимальні роздрібні ціни на тютюнові вироби. Порядок складання та реєстрації акцизної накладної. Маркування підакцизних товарів.

Тема 6. Мито

Сутність мита та його види. Поняття та принципи визначення митної вартості товарів. Порядок обліку та сплати митних платежів. Порядок складання митної вантажної декларації.

Змістовий модуль 2. Пряме оподаткування суб'єктів підприємництва

Тема 7. Податок на прибуток підприємств

Об'єкт оподаткування. Доцільність коригування фінансового результату. Види податкових різниць в обліку податку на прибуток. Основні засоби та

порядок їх амортизації в бухгалтерському та податковому обліку. Трансфертне ціноутворення та контрольовані операції. Принцип «витягнутої руки».

Тема 8. Податок на доходи фізичних осіб

Платники податку та податкові агенти. Облік єдиного соціального внеску у різних суб'єктів підприємництва. Право на податкову соціальну пільгу та його документальне підтвердження. Право на податкову знижку та його документальне підтвердження. Визначення податку на доходи фізичних осіб за різними об'єктами оподаткування. Документація, яку складають фізичні особи-підприємці та податкові агенти при обліку єдиного соціального внеску та податку на доходи фізичних осіб.

Тема 9. Інші прями податки та збори в податковій системі України

Вимоги до обліку та звітності з екологічного податку. Вимоги до обліку та звітності з рентних платежів. Вимоги до обліку та звітності місцевих податків та зборів.

Тема 10. Альтернативні системи оподаткування в Україні

Доцільність та порядок переходу суб'єктів підприємництва на спрощену систему оподаткування в Україні. Групи платників єдиного податку та вимоги до них. Облік доходів платниками єдиного податку. Ставки єдиного податку. Документація з єдиного податку для фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми	Зміст
Тема 1.	Практичне заняття: Концепції сучасного підприємництва
Тема 2.	Практичне заняття: Наукові засади оподаткування суб'єктів підприємництва
Тема 3.	Практичне заняття: Взаємовідносини суб'єктів підприємництва з податковими органами
Тема 4.	Практичне заняття: Наукові підходи до межі реєстрації платниками ПДВ
Тема 5.	Практичне заняття: Наукові підходи до класифікації підакцизних товарів
Тема 6.	Практичне заняття: Критерії авторизованого економічного оператора в митному регулюванні
Тема 7.	Практичне заняття: Методи трансфертного ціноутворення
Тема 8.	Практичне заняття: Правила оподаткування сімейного бізнесу в ЄС
Тема 9.	Практичне заняття: Податки на багатство в ЄС
Тема 10.	Практичне заняття: Альтернативні системи оподаткування в зарубіжних країнах

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл.

3.

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 - 10	Вивчення лекційного матеріалу, законодавчих та нормативно-правових актів
Тема 1 - 10	Підготовка до практичних занять
Тема 1	Написання есе
Тема 1 – 10	Підготовка презентації
Тема 1 – 10	Підготовка до контрольних робіт

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні: лекція (Тема 1 – 5), проблемна лекція (Тема 6 – 10).

Наочні (демонстрація (Тема 1 – 10)).

Практичні (практична робота (Тема 1 – 10), есе (Тема 1)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: тестові опитування за темами лекцій (20 балів), компетентнісно-орієнтовані завдання (40 балів), письмова контрольна робота (30 балів), презентація (5 балів), есе (5 балів).

Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Іванов Ю. Б. Податки солідарності: новітній досвід ЄС та перспективи для України / Ю. Б. Іванов // Фінанси України.- 2023. - № 7. - С. 80-98. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30188>

2. Податкова система : навчальний посібник / Ю. Б. Іванов, В. Ф. Тищенко, О. Є. Найденко та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Ю. Б. Іванова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 410 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24503>

Додаткова

3. Іванов Ю.Б. Методичний підхід до вибору напрямів просторового розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації та воєнного стану / Ю.Б. Іванов, О. Ю. Іванова // Бізнес Інформ. – 2022. - № 7. - С. 67-73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28227>

4. Найденко О. Є. Зарубіжний досвід здійснення моніторингу податкових витрат та перспективи його впровадження в Україні / О. Є. Найденко // Науковий погляд: Економіка та управління. – 2022. – №4(80). – С. 86 – 94. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28819>

5. Найденко О. Є. Обґрунтування переваг та недоліків оподаткування сімейних доходів / О. Є. Найденко, В. В. Карпова // Бізнес-навігатор. – 2022. – № 1 (68). – С. 120-126. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27666>

6. Регіональні аспекти митно-податкової політики [Електронний ресурс] : монографія / В. Ф. Тищенко, О. Є. Найденко, В. В. Карпова [та ін.] ; за заг. ред. Ю. Б. Іванова. - Електрон. текстові дан. (1,88 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 247 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26221>

7. Ivanov, Yu., Tyshchenko, V., & Naidenko, O. Customs and tax aspects of the economic integration of Ukraine into the EU. *Development Management*, 2023. – 21(2), p. 20–29. doi: 10.57111/devt/2.2023.20.

8. Tyschenko V. Substantiation of the stages of implementation of the tax expenditure concept / V. Tyschenko, O. Naidenko // *Development Management*. – 2023. – 21(1). – P. 27-35. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29804>

Інформаційні ресурси

9. Офіційний сайт Державної податкової служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tax.gov.ua/>

10. Оподаткування суб'єктів підприємництва. Сайт ПНС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=5321>

11. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>